

AUTOMASAŻ NIEZBĘDNY PRZEWODNIK

Kark • Barki • Plecy •
Dłonie • Nogi • Stopy

ALEKSANDRA LIS

DOMOWA BIBLIOTEKA

TOM 2

Automasaż. Niezbędny przewodnik

Kark · Barki · Plecy · Dłonie · Nogi · Stopy

Łagodne rytuały, które wykonasz sam dla siebie

Aleksandra Lis

DOMOWA BIBLIOTEKA · 2026

Twoja strefa klienta

Wszystkie książki z pakietu znajdziesz zawsze pod tym adresem:

<https://domowabiblioteka.store/pages/strefa-masaz-m4s8k2w>

Automasaż. Niezbędny przewodnik – Kark · Barki · Plecy · Dłonie · Nogi · Stopy
Aleksandra Lis

© 2026 Domowa Biblioteka. Wszelkie prawa zastrzeżone. Publikacja przeznaczona wyłącznie do użytku osobistego nabywcy. Kopiowanie, rozpowszechnianie i odsprzedaż bez zgody wydawcy są zabronione.

Zastrzeżenie: publikacja ma charakter wyłącznie edukacyjny i dotyczy relaksacyjnego masażu domowego. Nie jest zabiegiem leczniczym ani fizjoterapią i nie zastępuje porady lekarza lub fizjoterapeuty. Nie masuj przy gorączce, infekcji, świeżym urazie, stanie zapalnym, zmianach skórnych, żylakach i podejrzeniu zakrzepicy. W ciąży, przy chorobach przewlekłych (serce, ciśnienie, nowotwory, osteoporoza, cukrzyca), po operacjach lub przy przyjmowaniu leków przeciwzakrzepowych skonsultuj się wcześniej z lekarzem. Przed użyciem nowego olejku wykonaj próbę uczuleniową. Przerwij masaż, jeśli pojawi się ból, drętwienie lub zawroty głowy.

Spis treści

1.	Od autorki	.....
2.	Bezpiecznie i przyjemnie	.....
3.	Domowy zestaw do automasażu	.....
4.	Kark i głowa	.....
5.	Barki i górna część pleców	.....
6.	Plecy i okolica lędźwiowa	.....
7.	Dłonie, nadgarstki i przedramiona	.....
8.	Nogi	.....
9.	Stopy	.....
10.	Gotowe rytuały automasażu	.....
11.	Plan na 14 dni i dziennik	.....

Od autorki

Są takie dni, kiedy nie ma kogo poprosić o masaż. Partner jeszcze w pracy, dzieci w szkole, przyjaciółka daleko – a kark sztywny po całym dniu przy komputerze, stopy bolą po zakupach, a dłonie są zmęczone od telefonu. Właśnie z myślą o takich chwilach powstała ta książka.

Automasaż to coś, co możesz zrobić bez niczyjej pomocy, w każdej chwili i prawie wszędzie: przy biurku, na kanapie, na brzegu łóżka, a nawet w kolejce do lekarza (dyskretne rozcieranie dłoni nikogo nie zdziwi). Nie potrzebujesz specjalnego stołu ani drogich przyborów. Wystarczą twoje dłonie, piłka tenisowa, ręcznik i kilka spokojnych minut.

Piszę dla osób początkujących. Ta książka narodziła się z wielu domowych sesji – z tego, co sprawdzało się w zwykłym mieszkaniu, przy zwykłym krześle i zwykłej ścianie. Nie znajdziesz tu skomplikowanych teorii, tylko konkretne techniki krok po kroku: dokąd prowadzić dłoń, z jakim naciskiem, ile razy i na co uważać.

To drugi tom kolekcji. W pierwszym, *„Masaż bez tajemnic”*, opisuję podstawy: rodzaje ruchów, przeciwwskazania i przygotowanie miejsca. Trzeci tom jest o masażu we dwoje.

Ten jest tylko dla ciebie – na chwile, kiedy chcesz się zrelaksować w pojedynkę.

Jak korzystać z książki? Najpierw przeczytaj rozdział o bezpieczeństwie i o domowym zestawie. Potem wybierz partię ciała, która najbardziej tego potrzebuje, albo sięgnij od razu po gotowe rytuały z rozdziału 10 – są rozpisane minuta po minucie. Na końcu czeka plan na 14 dni i dziennik, który pomoże zamienić automasaż w miły codzienny nawyk.

Pamiętaj o jednym: masaż nie ma boleć. Ma być przyjemny, spokojny i twój.

Ciepło pozdrawiam

Aleksandra Lis

Bezpiecznie i przyjemnie

Automasaż wydaje się prostszy niż masaż drugiej osoby – i rzeczywiście jest prostszy, bo od razu czujesz, co ci służy. Ale właśnie dlatego łatwo się zapędzić: „jeszcze mocniej, jeszcze dłużej”. Ten rozdział to krótka ściągawka, do której warto wracać. Pełną listę przeciwwskazań i zasad znajdziesz w Tomie 1, „*Masaż bez tajemnic*”.

Kiedy zrezygnować z automasażu

Nie masuj się, a w razie wątpliwości najpierw porozmawiaj z lekarzem, jeśli:

- masz gorączkę, infekcję albo ogólnie źle się czujesz;
- podejrzewasz zakrzepicę – **ból, obrzęk, ucieplenie i zaczerwienienie łydki to sygnał, żeby nie masować, tylko pilnie skontaktować się z lekarzem;**
- chorujesz na nowotwór lub jesteś w trakcie leczenia onkologicznego;
- masz poważną chorobę serca, bardzo wysokie lub niewyrównane ciśnienie;
- masz zaawansowaną osteoporozę;
- przyjmujesz leki przeciwzakrzepowe (łatwiej o siniaki);

- masz cukrzycę, zwłaszcza z neuropatią lub słabszym czuciem w stopach;
- jesteś w ciąży – automasaż tylko po rozmowie z lekarzem prowadzącym; w tej książce nie ma technik przeznaczonych dla kobiet w ciąży;
- jesteś niedługo po operacji albo świeżym urazie (skręcenie, stłuczenie, złamanie);
- po wypiciu alkoholu – wtedy gorzej czujesz nacisk i ból.

Miejsca, które zawsze omijamy

- **Przód szyi** – biegną tam tętnice i nerwy. Masujemy tylko kark i boki karku od tyłu.
- **Kręgosłup bezpośrednio** – piłka i palce pracują obok kręgosłupa, na mięśniach, nigdy na wyrostkach kręgow.
- **Dół podkolanowy** – miękkie zagłębienie z tyłu kolana.
- **Pachwiny i brzuch z siłą** – brzuch tylko delikatnie, płaską dłońią, jeśli w ogóle.
- **Żyłaki, siniaki, rany, zmiany skórne** (wysypki, pieprzyki, które się zmieniają), świeże urazy, obrzęki niewiadomego pochodzenia.

Sygnały „stop”

Przerwij od razu, gdy pojawi się:

- ból (inny niż przyjemne „to jest to miejsce”);
- drętwienie lub mrowienie, szczególnie promieniujące do ręki lub nogi;
- zawroty głowy, nudności, uczucie słabości;
- silne zaczerwienienie lub pieczenie skóry.

Odpocznij, napij się wody, a jeśli objawy nie mijają – skontaktuj się z lekarzem.

Skala nacisku 1–5

W każdej technice podaję nacisk w skali od 1 do 5. Przy automasażu łatwo przesadzić, bo ręka „chce pomóc”. Trzymaj się zakresu 2–3, a 4 tylko na dużych mięśniach (uda, łydki, pośladki) i tylko wtedy, gdy jest przyjemnie.

Stopień	Jak to czuć	Gdzie stosować
1	Muśnięcie, ledwo przesuwasz skórę	Twarz, skronie, początek i koniec każdej techniki
2	Łagodny, wyraźny dotyk, skóra lekko się przesuwa	Kark, skóra głowy, dłonie, okolice kolan
3	Przyjemny, wyraźny ucisk, czujesz mięsień pod palcami	Barki, przedramiona, stopy, łydki
4	Mocny, ale wciąż przyjemny; oddech pozostaje spokojny	Uda, pośladki, podeszwy – tylko krótko
5	Za mocno: wstrzymujesz oddech, krzywisz się	Nigdzie. To sygnał, żeby zmniejszyć nacisk

Wskazówka: masaż nie ma boleć. Jeśli przy jakimś ruchu zaciskasz zęby albo unosisz barki, zmniejsz nacisk o jeden stopień.

Jak oddychać

Oddech jest połową automasażu. Spokojny, wolny oddech pomaga mięśniom się rozluźnić, a napięty i płytki – pracuje przeciwko tobie.

1. Usiądź wygodnie, połóż dłonie na udach i zrób trzy spokojne oddechy przed rozpoczęciem.
2. Wdychaj nosem przez około 4 sekundy, wydychaj ustami lub nosem przez około 6 sekund.
3. Ucisk wykonuj na wydechu, a na wdechu zmniejszaj nacisk.
4. Gdy zauważysz, że wstrzymujesz oddech – to znak, że nacisk jest za mocny.

Higiena i przygotowanie

- Umyj i ogrzej dłonie (potrzyj je o siebie przez 10–15 sekund). Paznokcie krótkie, bez pierścionków i bransoletek.
- W pokoju powinno być ciepło – około 22–24 °C. Miej pod ręką koc albo sweter.
- Przy olejkach zrób próbę uczuleniową: kropla na zgięciu łokcia, odczekaj 24 godziny (szczegóły w rozdziale 3).

- Nie masuj się tuż po obfitym posiłku. Po masażu wypij szklanę wody.

Uwaga: ta książka opisuje domowy masaż relaksacyjny. Nie zastępuje porady lekarza ani fizjoterapeuty. Jeśli ból trwa dłużej niż kilka dni, nasila się lub towarzyszą mu inne objawy, skonsultuj się ze specjalistą.

Domowy zestaw do automasażu

Do automasażu nie potrzebujesz niczego, czego nie ma w zwykłym domu. Większość technik w tej książce wykonasz samymi dłońmi, a kilka prostych przedmiotów pomoże osiągnąć miejsc, do których ręka sięga z trudem – na przykład między łopatki. Zbierz je w jednym koszyku albo pudełku, żeby zawsze były pod ręką.

Twoje dłonie

To najważniejsze narzędzie. Różne części dłoni dają różny efekt:

- **cała dłoń** – do głaskania i rozgrzewania, na początek i koniec każdej techniki;
- **opuszki palców** – do drobnych, okrężnych ruchów (skóra głowy, kark, skronie);
- **kciuki** – do punktowego ucisku na dłoniach i stopach;
- **nasada dłoni** (twarda część przy nadgarstku) – do szerokiego ucisku na udach i łydkach;
- **zwinięta pięść** (luźna, nie zaciśnięta) – do rozcierania podeszwy stopy i uda.

Wskazówka: kciuki szybko się męczą. Gdy poczujesz zmęczenie, zmień kciuki na kostki palców albo piłkę.

Piłka tenisowa

Zwykła piłka tenisowa jest twarda w sam raz: ugina się lekko, ale nie zapada. Świetnie sprawdza się pod stopą, przy ścianie (barki, plecy obok kręgosłupa) i na pośladkach. Jeśli jest dla ciebie za twarda, zacznij od miękkiej piłki gumowej dla dzieci albo piłki do psa – bez kolców.

Dwie piłki w skarpecie

Włóż dwie piłki tenisowe do długiej skarpety i zawiąż ją na supeł tuż za nimi. Powstaje „orzeszek” z zagłębieniem pośrodku. To zagłębienie mieści kręgosłup, a piłki pracują po obu jego stronach – dzięki temu nie uciskasz kręgow. Używaj go przy ścianie albo na podłodze pod plecami i u podstawy czaszki.

Walek z ręcznika

Zwiń ciasno ręcznik kąpielowy wzdłuż dłuższego boku. Walek o średnicy 8–10 cm podłóż pod kark w pozycji leżącej albo pod kolana, żeby odciążyć lędźwie. Grubszy walek (dwa ręczniki) posłuży do turlania łydki.

Ręcznik

Zwykły ręcznik średniej wielkości przyda się do „piłowania” barków i górnej części pleców: trzymasz go za oba końce i przesuwasz po skórze jak przy wycieraniu się po kąpieli, tylko wolniej i z wyczuciem. Ciepły ręcznik (podgrzany na kaloryferze) położony na karku przed masażem pomaga się rozluźnić.

Butelka z ciepłą lub chłodną wodą

- **Ciepła:** termofor albo szczelna butelka (najlepiej metalowa lub do gorących napojów) napełniona ciepłą – nie wrzącą – wodą, mniej więcej o temperaturze, jaką lubisz w kąpieli. Zawsze owinięta w cienki ręcznik. Przykładaj na 5–10 minut na kark, barki lub lędźwie.
- **Chłodna:** plastikowa butelka z wodą z lodówki. Turlaj ją pod stopą lub po przedramieniu przez 2–3 minuty – przyjemne po upalnym dniu albo długim staniu. Nie kładź lodu bezpośrednio na skórze.

Uwaga: nigdy nie nalewaj wrzątku do termoforu ani zwykłej butelki plastikowej. Nie zasypiaj z termoforem. Nie stosuj ciepła na świeże urazy, obrzęki i żylaki, a przy cukrzycy i słabszym czuciu w stopach nie stosuj ani ciepła, ani zimna bez zgody lekarza – łatwo o oparzenie lub odmrożenie, którego nie poczujesz.

Olejek lub krem

Do technik ślizgowych (głaskanie łydek, ud, przedramion, stóp) przyda się odrobina poślizgu. Wystarczy olej ze słodkich migdałów, olej z pestek winogron, zwykła oliwka lub ulubiony krem do rąk. Do karku, głowy i barków przez ubranie olejek nie jest potrzebny.

- Na jedną partię (np. obie łydki) wystarczy około pół łyżeczki. Rozgrzej olejek w dłoniach, zanim dotkniesz skóry.
- **Próba uczuleniowa:** kropla na zgięciu łokcia, odczekaj 24 godziny. Zaczerwienienie lub swędzenie – nie używaj.
- Olejki eteryczne tylko rozcieńczone: najwyżej 1–2 krople na łyżkę oleju bazowego. Nigdy na twarz ani w pobliże oczu. Nie stosuj ich w ciąży ani u dzieci.
- Osoby z alergią na orzechy niech sięgają po olej z pestek winogron albo krem bez olejów orzechowych.
- Po masażu stóp olejkiem wytrzyj podeszwy ręcznikiem, zanim staniesz na podłodze – śliskie stopy łatwo się poślizgną.

Ściana i krzesło

To twoi „pomocnicy”, którzy zastępują drugą osobę. Ściana daje oparcie piłę: to ciężar twojego ciała, a nie siła rąk, reguluje nacisk – krok w stronę ściany to mocniej, krok od

ściany to łagodniej. Stabilne krzesło bez kółek pozwala wygodnie oprzeć stopę, oprzeć łokieć przy masażu dłoni albo ująć prosto przy masażu karku.

Narzędzie → partia ciała → nacisk

Narzędzie	Partia ciała	Nacisk
Opuszki palców	Kark, skóra głowy, skronie, czoło, szczeka	1–2
Cała dłoń	Barki, uda, łydki, przedramiona (głaskanie)	2–3
Kciuki	Wnętrze dłoni, podeszwy, przedramiona	2–3
Nasada dłoni, luźna pięść	Uda, podeszwy	3–4
Piłka tenisowa przy ścianie	Barki, łopatki, plecy obok kręgosłupa, pośladki	2–3
Piłka pod stopą	Podeszwa stopy	2–3
Dwie piłki w skarpecie	Podstawa czaszki, mięśnie wzdłuż kręgosłupa	2–3
Walek z ręcznika	Kark (leżąc), łydki	2
Ręcznik	Barki i górna część pleców	2
Butelka ciepła	Kark, barki, lędźwie	1 (tylko przyłożenie)
Butelka chłodna	Podeszwa stopy, przedramię	1–2

Kark i głowa

Kark to miejsce, w którym zbiera się napięcie całego dnia: pochylanie się nad telefonem, wpatrywanie w monitor, prowadzenie samochodu, stres. Dobra wiadomość – kark i głowa są łatwo dostępne, więc automasaż sprawdza się tu wyjątkowo dobrze. Wszystkie techniki z tego rozdziału wykonasz na siedząco, a jedną – leżąc.

Uwaga: masujemy wyłącznie tył i boki karku. **Nigdy nie uciskaj przodu szyi** – pod skórą biegną tam tętnice. Nie wykonuj gwałtownych skrętów ani przechyleń głowy. Jeśli przy masażu karku pojawi się drętwienie lub mrowienie ręki albo zawroty głowy, przerwij.

Rozluźnienie tylnej części karku

Partia ciała: kark · Czas: 3–4 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca

Podstawowa technika na sztywny kark po pracy przy biurku. Od niej warto zaczynać każdy masaż głowy i barków.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź na krześle, stopy płasko na podłodze, plecy oparte.

- Oprzyj łokcie o stół albo podłokietniki – wtedy barki nie muszą się męczyć.
- Rozgrzej dłonie, pocierając je o siebie przez 10 sekund.

KROK PO KROKU

1. Połóż obie dłonie płasko na karku, palce splecione lub stykające się pośrodku. Zrób trzy spokojne oddechy, czując ciepło dłoni.
2. Głaskanie: przesuwaj dłonie od linii włosów w dół, w stronę barków, powoli, około 1 ruch na 3 sekundy. Powtórz 8 razy.
3. Ugniatanie: chwyć mięśnie karku całą dłonią (kciuk z jednej strony, palce z drugiej), delikatnie unieś je i puść. Przesuwaj się od góry do dołu. 3 serie z każdą ręką.
4. Rozcieranie: opuszkami palców obu rąk wykonuj małe kółka po obu stronach kręgosłupa szyjnego, około 2 cm od środka. Zaczynij u podstawy czaszki i zejdź w dół do wysokości barków. 2 powtórzenia.
5. Na wydechu lekko opuść brodę w stronę mostka, nie przerywając kółek. Na wdechu wróć do pozycji prostej. 4 razy.
6. Zakończ głaskaniem z góry na dół – 6 wolnych ruchów.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie naciskaj na wyrostki kręgów (twarde guzki pośrodku karku).
- Nie zsuwaj palców na przód szyi.
- Barki trzymaj nisko – jeśli unoszą się do uszu, oprzyj łokcie wyżej.

Łagodniej: wykonuj tylko głaskanie, z ciepłym ręcznikiem na karku.

Mocniej: ugniatanie wolniej i dłużej, ale nie powyżej 3/5. Najczęstszy błąd: zbyt szybkie, nerwowe ruchy – im wolniej, tym lepiej.

Podstawa czaszki – uciski pod linią włosów

Partia ciała: podstawa czaszki · Czas: 3 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca lub leżąca

Pod tylną krawędź czaszki przyczepiają się małe mięśnie, które napinają się przy długim patrzeniu w ekran. Wiele osób odczuwa po tej technice przyjemną lekkość głowy.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź prosto, łokcie oparte o stół. Możesz też położyć się na plecach z poduszką pod głową.
- Znajdź palcami kość potyliczną – twardą krawędź z tyłu głowy, tam gdzie kończy się czaszka, a zaczyna kark.

KROK PO KROKU

1. Połóż opuszki trzech środkowych palców obu rąk tuż pod krawędzią czaszki, po obu stronach kręgosłupa (zostaw środek wolny).
2. Na wydechu delikatnie wciśnij palce w górę, pod krawędź kości, i przytrzymaj 5 sekund. Na wdechu zwolnij.
3. Przesuń palce o około 1 cm na zewnątrz, w stronę uszu, i powtórz ucisk. Dojdź tak aż za uszy (3–4 punkty).
4. Wróć do środka i wykonaj na tej samej linii małe kółka opuszkami: po 5 kółek w każdym punkcie.
5. Splecione dłonie połóż na tyle głowy, kciuki pod krawędzią czaszki. Oprzyj głowę lekko o kciuki i zrób 5 spokojnych oddechów.
6. Zakończ, głaszcząc kark od czaszki w dół do barków – 5 ruchów.

NA CO UWAGAĆ

- Nie naciskaj na sam środek (tam, gdzie kręgosłup łączy się z czaszką).
- Jeśli pojawi się ból głowy, zawroty lub mroczki – przerwij.
- Nie odchylaj gwałtownie głowy do tyłu.

Wariant leżący z „orzeszkiem” (dwie piłki w skarpecie): połóż się na plecach i umieść piłki pod krawędzią czaszki, zagłębieniem na środku. Pozwól głowie spocząć na nich przez 1–2 minuty, nie ruszając nią. Najczęstszy błąd: zbyt mocne wciskanie palców – wystarczy 2/5.

Masaż skóry głowy „jak przy myciu włosów”

Partia ciała: skóra głowy · Czas: 3 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca

Prosty, kojący masaż, który przypomina wizytę u fryzjera. Dobry wieczorem i przy uczuciu „ciężkiej głowy”.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź wygodnie, łokcie oparte o stół lub kolana.
- Zdejmij spinki i gumki, rozpuść włosy. Okulary odłóż.

KROK PO KROKU

1. Rozłóż palce obu dłoni i połóż opuszki na skórze głowy, przy linii włosów nad czołem.
2. Wykonuj małe kółka tak, aby przesuwac skórę po czaszce, a nie palce po włosach. 5 kółek w jednym miejscu.
3. Przenieś dłonie o 2–3 cm w stronę czubka głowy i powtórz. Dojdź do czubka, potem zejźdź po tyle głowy aż do karku.

4. Wróć do boków głowy nad uszami i wykonaj kółka w tym samym rytmie, od uszu w górę do czubka. 2 przejścia.
5. Delikatne „szczypanie” włosów: chwyć kosmyki blisko skóry między palce i lekko pociągnij przez 2 sekundy. Przejdź tak po całej głowie.
6. Zakończ „grabieniem”: przeczesz włosy rozłożonymi palcami od czoła do karku, 5 razy, coraz wolniej.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie drap paznokciami.
- Omijaj miejsca ze zmianami skórnymi, strupkami i podrażnieniem.
- Pociąganie włosów – tylko delikatne, nigdy przy wypadających lub osłabionych włosach.

Łagodniej: pominięcie pociąganie włosów. Wieczorem możesz dodać kroplę oleju z pestek winogron na opuszki przed myciem głowy. Najczęstszy błąd: palce ślizgają się po włosach zamiast poruszać skórą.

Skronie i czoło – łagodne kółka

Partia ciała: skronie, czoło · Czas: 2–3 min · Nacisk: 1–2/5 · Pozycja: siedząca lub leżąca

Bardzo delikatny masaż na koniec dnia przed komputerem, kiedy czoło jest zmarszczone, a oczy

zmęczone.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź z łokciami opartymi o stół albo połóż się na plecach.
- Dłonie czyste, bez kremu i olejku – na twarzy wystarczy sucha skóra.
- Zamknij oczy.

KROK PO KROKU

1. Połóż opuszki palców wskazujących i środkowych na skroniach (miękkie zagłębienie z boku głowy, między okiem a uchem).
2. Wykonuj bardzo powolne kółka do tyłu, 1 kółko na około 3 sekundy. 10 kółek.
3. Zmień kierunek – 10 kółek do przodu.
4. Przenieś opuszki na środek czoła, tuż nad brwiami. Rozsuwaj je powoli na boki, aż do skroni. 6 razy, za każdym razem nieco wyżej, aż do linii włosów.
5. Połóż całe dłonie na czole, jedną na drugiej, i przytrzymaj przez 3 spokojne oddechy.
6. Zakończ, przesuwając dłonie od czoła przez skronie za uszy – 3 razy.

NA CO UWAŻAĆ

- Nacisk naprawdę lekki (1–2/5) – skóra twarzy i skronie są wrażliwe.
- Nie uciskaj gałek ocznych ani okolicy tuż pod okiem.
- Nie używaj olejków eterycznych na twarzy.
- Przy silnym, nagłym lub nietypowym bólu głowy nie masuj – skontaktuj się z lekarzem.

Łagodniej: same dłonie położone na czole i skroniach, bez ruchu.

Najczęstszy błąd: zbyt szybkie kółka – na skroniach im wolniej, tym przyjemniej.

Rozluźnienie szczęki

Partia ciała: zuchwa i policzki · Czas: 2–3 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca

Wiele osób w stresie mimowolnie zaciska zęby. Ta technika pomaga zauważyć to napięcie i je puścić.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź prosto, łokcie oparte o stół.
- Rozchyl lekko usta, język połóż swobodnie za dolnymi zębami.

KROK PO KROKU

1. Zaciśnij lekko zęby i poczuj pod palcami, gdzie twardnieje mięsień – na policzku, około 2 cm przed uchem. Rozluźnij zęby.

2. Połóż na tym miejscu opuszki trzech środkowych palców po obu stronach twarzy.
3. Wykonuj powolne kółka, 10 razy w jedną stronę i 10 w drugą.
4. Na wydechu delikatnie przesun palce w dół, wzdłuż mięśnia, w stronę dolnej krawędzi żuchwy, pozwalając ustom lekko się otworzyć. 5 razy.
5. Przenieś opuszki na skronie i wykonaj 5 kółek – tam również pracuje mięsień od żucia.
6. Zakończ: połóż dłonie płasko na policzkach, ziewnij lub swobodnie otwórz i zamknij usta 3 razy.

NA CO UWAŻAĆ

- **Nie schodź palcami poniżej linii żuchwy na przód szyi.**
- Jeśli staw przy uchu przeskakuje, boli lub się blokuje – nie forsuj ruchu, porozmawiaj z dentystą lub lekarzem.
- Nacisk łagodny: 2/5 wystarczy.

Wariant w ciągu dnia: kilka razy dziennie sprawdź, czy zęby się stykają. Jeśli tak – rozchyl je, zrób wydech i wykonaj 5 kółek palcami. Najczęstszy błąd: masaż przy zaciśniętych zębach.

Kark na wałku z ciepłym ręcznikiem

Partia ciała: kark · Czas: 5 min · Nacisk: 1–2/5 · Pozycja: leżąca na plecach

Najspokojniejsza technika w tym rozdziale: pracuje ciężar głowy, a ty tylko oddychasz. Idealna przed snem.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Zwiń ręcznik w wałek o średnicy 8–10 cm. Możesz go wcześniej ogrzać na kaloryferze (ma być ciepły, nie gorący).
- Połóż się na plecach na łóżku lub macie, kolana zgięte, stopy na podłożu.
- Umieść wałek pod karkiem, w naturalnym zagłębieniu między głową a barkami. Głowa lekko dotyka podłoża lub niskiej poduszki.

KROK PO KROKU

1. Ręce połóż wzdłuż ciała, dłońmi do góry. Zrób 5 spokojnych oddechów (wdech 4 sekundy, wydech 6 sekund).
2. Bardzo powoli obróć głowę w prawo, na tyle, na ile jest wygodnie, a potem w lewo. 5 razy w każdą stronę, 1 ruch na około 4 sekundy. Wałek delikatnie „roluje” mięśnie karku.
3. Wróć do środka. Na wydechu lekko wciśnij tył głowy w podłoże, na wdechu rozluźnij. 5 razy.
4. Wsuń dłonie pod kark, obok wałka, i palcami wykonaj małe kółka po bokach karku przez 1 minutę.

5. Wyjmij wałek, połóż głowę płasko i poleż spokojnie przez 1 minutę.

6. Wstawaj przez bok, nie siadaj gwałtownie.

NA CO UWAŻAĆ

- Wałek nie może być zbyt gruby – głowa nie powinna mocno odchylać się do tyłu.
- Obroty głowy tylko w wygodnym zakresie, bez szarpnięć.
- Przy zawrotach głowy lub mrowieniu rąk – przerwij.

Łagodniej: pomini obrotu, poleż na ciepłym wałku 5 minut.

Najczęstszy błąd: za twardy i za gruby wałek – lepiej zacząć od cieńszego.

Barki i górna część pleców

Barki to „wieszak”, na którym nosimy torby, zakupy i codzienny stres. Górna część pleców, między łopatkami, jest trudniej dostępna – i właśnie tu z pomocą przychodzi piłka i ręcznik. W tym rozdziale znajdziesz techniki z dłonią przez ramię, z piłką przy ścianie i z ręcznikiem, wszystkie do wykonania bez niczyjej pomocy.

Ugniatanie barku dłonią przez ramię

Partia ciała: barki · Czas: 4 min (2 min na stronę) · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca

Klasyczny ruch, który wielu z nas wykonuje odruchowo. Zrobiony powoli i dokładnie, przynosi wyraźne uczucie rozluźnienia barku.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź prosto, stopy płasko na podłodze.
- Łokieć ręki, która masuje, oprzyj o dłoń drugiej ręki albo o wysokie oparcie – wtedy ramię się nie męczy.

KROK PO KROKU

1. Prawą dłoń połącz na lewym barku, między karkiem a stawem ramiennym. Zrób kilka powolnych głaskań w stronę ramienia (5 ruchów).

2. Chwyć mięsień barku całą dłońią: palce z tyłu, nasada dłoni z przodu, nad obojczykiem.
3. Na wydechu ściśnij delikatnie i unieś mięsień, przytrzymaj 2–3 sekundy, puść na wdechu.
4. Przesuwaj chwyt od karku w stronę ramienia i z powrotem. 3 przejścia.
5. Opuszkami palców wykonaj małe kółka na górnej krawędzi łopatki (tam, gdzie palce sięgają za bark). 10 kółek.
6. Na koniec przeciągnij dłoń z karku przez bark aż do łokcia – 5 razy.
7. Zmień stronę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie uciskaj dołka nad obojczykiem i przodu szyi.
- Barku, który masujesz, nie unoś – ma być opuszczony i rozluźniony.
- Przy mrowieniu w ręce przerwij.

Łagodniej: samo głaskanie i ugniatanie bez kółek. Mocniej: wolniejsze i dłuższe przytrzymanie, nie powyżej 3/5. Najczęstszy błąd: szczypanie samą skórą zamiast chwytania całego mięśnia.

Piłka tenisowa o ścianę – barki i łopatki

Partia ciała: łopatki, górna część pleców · Czas: 5 min · Nacisk: 2–3/5 ·

Pozycja: stojąca

Najlepszy sposób, by bez niczyjej pomocy dosięgnąć miejsca między łopatką a kręgosłupem. Nacisk regulujesz ciężarem ciała.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Stań plecami do gładkiej ściany, w odległości około pół kroku.
- Włóż piłkę tenisową między ścianę a mięsień obok prawej łopatki – na wysokości jej środka, mniej więcej 3 cm od kręgosłupa.
- Ugnij lekko kolana.

KROK PO KROKU

1. Oprzyj się o piłkę tak, aby nacisk był przyjemny (2–3/5). Zrób 3 spokojne oddechy.
2. Zginając i prostując kolana, przesuвай się powoli w górę i w dół, tak by piłka toczyła się wzdłuż wewnętrznej krawędzi łopatki. 8 ruchów, 1 ruch na około 3 sekundy.
3. Gdy znajdziesz miejsce, w którym czujesz „to jest to”, zatrzymaj się i oprzyj o piłkę przez 3 wydechy.

4. Przesuń piłkę na górną część barku (nad łopatką) i wykonaj małe ruchy w bok i z powrotem. 6 ruchów.
5. Skrzyżuj ręce na piersi – łopatka odsunie się od kręgosłupa i piłka dotrze głębiej. Powtórz krok 2.
6. Odejdź od ściany, wyjmij piłkę i zatocz 5 kółek barkami do tyłu.
7. Powtórz po drugiej stronie.

NA CO UWAŻAĆ

- **Piłka nigdy na kręgosłupie** – zawsze obok, na mięśniach.
- Nie opieraj się całym ciężarem: krok bliżej ściany = mniejszy nacisk.
- Ból, drętwienie lub mrowienie ręki – przerwij.

Łagodniej: miękka gumowa piłka zamiast tenisowej. Mocniej: dłużej przytrzymaj ucisk na wydechu, zamiast mocniej się opierać.

Najczęstszy błąd: piłka zsuwa się na kręgosłup – co kilka ruchów sprawdzaj jej położenie.

„Piłowanie” ręcznikiem

Partia ciała: barki i górna część pleców · Czas: 3 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: stojąca lub siedząca

Rozgrzewający ruch, który przypomina wycieranie się po kąpieli. Dobry rano i po długim siedzeniu.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Weź ręcznik średniej wielkości (około 50 × 100 cm).
- Ćwicz przez cienką koszulkę albo na gołej skórze.

KROK PO KROKU

1. Przełóż ręcznik przez prawy bark tak, by jeden koniec zwisał z przodu, a drugi z tyłu. Chwyć oba końce.
2. Przesuwaj ręcznik na zmianę w górę i w dół, jak przy piłowaniu, powoli, około 1 ruch na sekundę. 20 ruchów.
3. Przełóż ręcznik na lewy bark – 20 ruchów.
4. Przełóż ręcznik za plecy, poziomo, na wysokości łopatek. Chwyć końce i przesuwaj go na boki. 20 ruchów.
5. Opuść ręcznik nieco niżej, na środek pleców, i powtórz 15 ruchów.
6. Na koniec połóż ręcznik na karku, chwyć końce i delikatnie pociągnij w przód, oddychając spokojnie przez 3 oddechy – bez pochylania głowy na siłę.

NA CO UWAŻAĆ

- Ruch ma być płynny, nie szarpany – nie trzymaj skóry do czerwoności.
- Przy bolesnym barku (np. ograniczony ruch ręki) wykonuj tylko krok 2 i 3, w małym zakresie.

Wariant: ręcznik ogrzany na kaloryferze daje przyjemne ciepło.
Najczęstszy błąd: zbyt szybkie i mocne ruchy – to masaż, nie suszenie.

Delikatne oklepywanie barków

Partia ciała: barki, górna część ramion · Czas: 2 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca lub stojąca

Krótki, ożywiający ruch na przerwę w pracy. Pobudza, ale nie męczy.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź lub stań prosto, rozluźnij nadgarstki – mają być „miękkie”.
- Dłoń ułóż w lekko zwiniętą „miseczkę” albo w luźną pięść.

KROK PO KROKU

1. Prawą ręką lekko oklepuj lewy bark, zaczynając blisko karku (ale nie na nim) i przesuwając się w stronę ramienia. Rytm: około 2 uderzenia na sekundę.
2. Zejdź po zewnętrznej stronie ramienia do łokcia i wróć w górę. 2 przejścia.
3. Wróć na bark i oklepuj przez 15 sekund jedno miejsce nad łopatką.

4. Pogłaszcz cały bark i ramię od karku do łokcia – 3 ruchy.
5. Zmień stronę.
6. Na koniec zatocz barkami 5 kółek do tyłu i weź głęboki wdech.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie oklepuj karku, kręgosłupa ani kości (obojczyk, staw barkowy) – tylko mięśnie.
- Przy osteoporozie i lekach przeciwzakrzepowych zamień oklepywanie na głaskanie.

Łagodniej: oklepuj samymi opuszkami palców, jak „deszczyk”.

Najczęstszy błąd: sztywny nadgarstek – uderzenia stają się twarde i nieprzyjemne.

Przód barku i mięśnie pod obojczykiem

Partia ciała: przód barku, górna część klatki piersiowej · Czas: 3 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca

Przy pracy przy komputerze barki „uciekają” do przodu, a mięśnie z przodu się skracają. Ich rozluźnienie pomaga łatwiej się wyprostować.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź prosto, z oparciem pod plecami.
- Ręka po stronie masowanej spoczywa luźno na udzie.

KROK PO KROKU

1. Prawą dłoń połóż płasko poniżej lewego obojczyka, palcami w stronę barku.
2. Głaskaj od mostka w stronę barku, poziomo, 6 wolnych ruchów.
3. Opuszkami trzech palców wykonaj małe kółka w tym samym pasie, około 3 cm poniżej obojczyka, od mostka do przodu barku. 2 przejścia.
4. Na przodzie barku (zaokrąglony mięsień nad ramieniem) wykonaj 10 kółek całą dłonią.
5. Nie przerywając kółek, powoli odciągnij bark do tyłu i w dół, a potem rozluźnij. 4 razy.
6. Zakończ głaskaniem od mostka przez bark do łokcia – 3 ruchy. Zmień stronę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie uciskaj obojczyka ani mostka (kości) – pracujemy tylko na mięśniach.
- Nie wchodzić palcami pod pachę.
- Nacisk łagodny – ta okolica bywa wrażliwa.
- Osoby po operacjach w obrębie klatki piersiowej lub piersi – tylko po rozmowie z lekarzem.

Łagodniej: samo głaskanie. Najczęstszy błąd: garbienie się podczas masażu – plecy proste, oparte.

Ciepła butelka i krążenia barków

Partia ciała: barki i kark · Czas: 5 min · Nacisk: 1/5 · Pozycja: siedząca

Spokojne połączenie ciepła i ruchu, gdy barki są tak spięte, że dotyk dłonią wydaje się za mocny.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Przygotuj termofor lub butelkę z ciepłą (nie wrzącą) wodą, owiniętą w cienki ręcznik.
- Usiądź na krześle z oparciem.

KROK PO KROKU

1. Połóż owiniętą butelkę na karku i barkach (możesz ją przytrzymać ręcznikiem przełożonym przez szyję z tyłu). Oddychaj spokojnie przez 2 minuty.
2. Nie zdejmując butelki, zatocz barkami 5 wolnych kółek do tyłu, a potem 5 do przodu.
3. Unieś oba barki do uszu na wdechu, przytrzymaj 2 sekundy, opuść na długim wydechu. 5 razy.
4. Zdejmij butelkę. Połóż prawą dłoń na lewym barku i lewą na prawym (ramiona skrzyżowane) i głaskaj w stronę ramion – 8 ruchów.
5. Opuść ręce i posiedź spokojnie przez 3 oddechy.

NA CO UWAGAĆ

- Butelka ma być ciepła, nie gorąca – zawsze owinięta.

- Nie stosuj ciepła na świeży uraz, obrzęk lub zaczerwienienie.
- Przy zaburzeniach czucia skóry ciepło tylko po rozmowie z lekarzem.

Wariant bez butelki: ciepły ręcznik z kaloryfera. Najczęstszy błąd: zbyt gorąca woda – lepiej trochę chłodniej i dłużej.

Plecy i okolica lędźwiowa

Plecy są najtrudniejszą partią do samodzielnego masażu, ale kilka prostych pomocy – ściana, podłoga i piłka – wystarczy, by dotrzeć do mięśni po obu stronach kręgosłupa. Zasada jest jedna: **pracujemy na mięśniach obok kręgosłupa, nigdy na samym kręgosłupie.**

Uwaga: jeśli masz ostry lub nawracający ból pleców, ból promieniujący do nogi, drętwienie, rwę kulszową, przepuklinę albo osteoporozę, zacznij od rozmowy z lekarzem lub fizjoterapeutą. Techniki z tego rozdziału wykonuj wtedy wyłącznie najłagodniejszą wersję albo wcale. Nie masuj okolicy nerek (tuż pod dolnymi żebrami) mocnym uciskiem.

Piłka przy ścianie – mięśnie wzdłuż kręgosłupa

Partia ciała: plecy (obok kręgosłupa) · Czas: 5 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: stojąca

Ruch przypominający opieranie się o ścianę z piłką, który pozwala dotrzeć do mięśni prostowników grzbietu bez użycia siły rąk.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Stań plecami do ściany, stopy około pół kroku od niej, kolana lekko ugięte.

- Piłkę tenisową umieść między ścianą a plecami, około 3–4 cm od kręgosłupa, na wysokości dolnych żeber.

KROK PO KROKU

1. Przenieś lekko ciężar na piłkę i wykonaj 3 spokojne oddechy.
2. Zginając i prostując kolana, toczysz piłkę powoli w dół, w stronę talii. Przejdź kilkanaście centymetrów, 1 ruch na około 3 sekundy.
3. Wróć w górę. Powtórz 6 przejść.
4. Zatrzymaj się w miejscu, które jest wrażliwe, ale przyjemne. Przytrzymaj ucisk przez 3 wydechy, nie zwiększając nacisku.
5. Odsuń piłkę o 1–2 cm do boku, w stronę łopatki, i wykonaj 4 przejścia w górę i w dół.
6. Wyjmij piłkę, odejdź od ściany i pochyl się lekko w przód, rozluźniając ramiona na 3 oddechy.
7. Powtórz po drugiej stronie kręgosłupa.

NA CO UWAGAĆ

- **Piłka nie może znaleźć się na kręgosłupie** – jeśli ją tam czujesz, odsuń ją.
- Nie zjeżdżaj piłką poniżej linii talii na kość krzyżową.
- Mrowienie lub ból promieniujący – przerwij.

Łagodniej: krok bliżej do pionu, mniej ciężaru na piłce. Mocniej: ugnij kolana głębiej, ale nie przekraczaj 3–4/5. Najczęstszy błąd: zbyt mocne oparcie na początku – zacznij od lekkiego nacisku.

Piłka na podłodze – obok kręgosłupa

Partia ciała: plecy, okolica lędźwiowa · Czas: 4–5 min · Nacisk: 2–3/5 ·

Pozycja: leżąca na plecach

Silniejsza wersja pracy z piłką, bo ciężar ciała jest większy. Dla osób, które lubią wyraźny, ale spokojny ucisk.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Rozłóż matę lub złożony koc na podłodze. Połóż się na plecach, kolana zgięte, stopy płasko.
- Piłkę tenisową podłóż pod plecy, około 4 cm od kręgosłupa, na wysokości dolnych łopatek.
- Ręce skrzyżuj na piersi albo zostaw wzdłuż ciała.

KROK PO KROKU

1. Rozluźnij plecy i pozwól ciężarowi spocząć na piłce. Zrób 5 oddechów.
2. Wypychając lekko stopami, przesuвай się o 2–3 cm w dół i w górę, tak by piłka toczyła się wzdłuż mięśnia. 8 ruchów.

3. Gdy czujesz mocniejsze miejsce, zatrzymaj się i oddychaj przez 5 wydechów. Z każdym wydechem pozwól mięśniowi „zapaść się” na piłkę.
4. Przesuń piłkę niżej, w okolice lędźwi. Utrzymaj lekki nacisk (2/5) przez 1 minutę.
5. Powtórz po drugiej stronie.
6. Wyjmij piłkę i poleż na plecach z kolanami przyciągniętymi do klatki piersiowej przez 5 oddechów.
7. Wstawaj bokiem, odpychając się rękami.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie kładź piłki bezpośrednio pod kręgosłupem ani pod dolnymi żebrami (nerki).
- Przy bólu pleców: zacznij od 1 minuty, nacisk 1–2/5.
- Na lędźwiach nie pozwól, by plecy mocno wyginały się w łuk – kolana zgięte pomagają.

Łagodniej: zmniejsz ciężar, podpierając się mocniej stopami i dłońmi.
Najczęstszy błąd: wstrzymywanie oddechu – jeśli nie możesz spokojnie wydychać, nacisk jest za duży.

„Orzeszek” z dwóch piłek w skarpecie

Partia ciała: plecy po obu stronach kręgosłupa · Czas: 4 min · Nacisk: 2–3/5 ·
Pozycja: leżąca na plecach

Dwie piłki rozstawione przez supel skarpety omijają kręgosłup i jednocześnie pracują na obu stronach pleców.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Włóż dwie piłki tenisowe do długiej skarpety i zawiąż ją tuż za nimi, tak by piłki się stykały.
- Połóż się na macie, kolana zgięte. Wsuń „orzeszek” pod plecy tak, by kręgosłup znalazł się w zagłębieniu między piłkami.
- Zaczynij od wysokości dolnych łopatek.

KROK PO KROKU

1. Oddychaj spokojnie przez 5 oddechów, pozwalając plecom opaść na piłki.
2. Unieś lekko biodra i przesun się o 2 cm w dół, opuść. Powtarzaj, aż piłki dotrą do środka pleców. 6 ruchów.
3. Zatrzymaj się na środku pleców i przez 5 wydechów zostań w bezruchu.
4. Delikatnie pokołysz kolana na boki, bez odrywania pleców – 6 razy.
5. Przesuń „orzeszek” niżej, nad talię, i powtórz kroki 2–3 z lżejszym naciskiem.
6. Wyjmij skarpetę i poleż płasko przez 5 oddechów.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie schodź do kości krzyżowej ani pod dolne żebra.

- Upewnij się, że kręgosłup jest w zagłębieniu, a nie na piłce.
- Przy bólu, mrowieniu lub zawrotach – przerwij.

Łagodniej: ułóż „orzeszek” na miękkim kocu zamiast na twardej podłodze. Najczęstszy błąd: zbyt szybkie przesuwanie – piłki mają wolno „uczyć się” mięśni.

Lędźwie dłońmi – rozcieranie i głaskanie

Partia ciała: dolna część pleców · Czas: 3 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: stojąca lub siedząca

Ciepłe, rozcierające ruchy, które sięgają tam, gdzie ręce dosięgają bez wysiłku. Dobrze po długim siedzeniu lub staniu.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Stań lub usiądź prosto. Rozgrzej dłonie, pocierając je o siebie 10 sekund.
- Ręce ułóż z tyłu, na wysokości pasa, kciuki do przodu, palce skierowane w dół.

KROK PO KROKU

1. Połóż nasady dłoni po obu stronach kręgosłupa, na wysokości talii.
2. Na wydechu rozcieraj energicznie, ale bez nacisku, w górę i w dół: 15–20 szybkich ruchów (dłonie robią się

ciepłe).

3. Zwolnij. Przesuwaj dłonie w dół i na boki, w stronę bioder, po szerokich łukach. 8 ruchów.
4. Zwiń dłonie w luźne pięści i kostkami palców wykonaj małe kółka po bokach kręgosłupa, 3 cm od niego. 10 kółek w każdym miejscu, 3 miejsca.
5. Zakończ głaskaniem dłońmi od lędźwi w stronę bioder, 6 powolnych ruchów.
6. Pochyl się delikatnie w przód i poczekaj na 3 spokojne oddechy.

NA CO UWAGAĆ

- Rozcieranie wykonuj po mięśniach, nie po kręgosłupie.
- Nie uciskaj okolicy nerek pod dolnymi żebrami.
- Przy ostrym bólu pleców zastosuj tylko ciepło dłoni, bez ruchu.

Wariant: ciepła butelka owinięta ręcznikiem, oparta o lędźwie w pozycji siedzącej. Najczęstszy błąd: pochylanie się za mocno do przodu, co zmusza plecy do napięcia.

Odciążenie lędźwi – wałek pod kolanami

Partia ciała: lędźwie, dolna część pleców · Czas: 5 min · Nacisk: 1/5 · Pozycja: leżąca na plecach

Kiedy plecy są zmęczone i żaden nacisk nie wydaje się przyjemny, najlepszym masażem jest odciążenie.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Zwiń ręcznik w wałek o średnicy około 10 cm albo użyj poduszki.
- Połóż się na plecach, wałek podłóż pod kolana lub oprzyj łydki na krześle.

KROK PO KROKU

1. Ułóż dłonie na brzuchu i oddychaj spokojnie przez 1 minutę.
2. Pozwól lędźwiom stopniowo opaść na podłoże, nie dociskając ich na siłę.
3. Prawą dłoń połóż pod lędźwia, otwartą stroną ku górze, i poczuj ciepło ciała. Zostań tak 1 minutę.
4. Wyjmij dłoń i delikatnie kołysz kolana na boki – 8 razy, małym zakresem.
5. Przyciągnij oba kolana do klatki piersiowej i przytrzymaj je rękami przez 5 oddechów.
6. Wyprostuj nogi powoli, jedną po drugiej, i poleż jeszcze 1 minutę.

NA CO UWAŻAĆ

- Przy bólu rwącym lub promieniującym do nogi nie przyciągaj kolan – wystarczy leżenie.

- Nie zasypiaj na podłodze – zmarzniesz.

Wariant: ciepły okład na lędźwiach (owinięta butelka). Najczęstszy błąd: pośpiech – ta technika działa tylko wtedy, gdy się nie spieszysz.

Dłonie, nadgarstki i przedramiona

Dłonie pracują cały dzień: klawiatura, telefon, mysz, zakupy, gotowanie. Wieczorem bywają zmęczone, sztywne i spięte. Na szczęście to najłatwiejsza partia do automasażu – obie ręce masz zawsze przy sobie, a pozycja jest wygodna wszędzie, nawet przy biurku.

Uwaga: jeśli odczuwasz stałe mrowienie, drętwienie palców (zwłaszcza w nocy), osłabienie chwytu lub ostry ból nadgarstka, skonsultuj się z lekarzem. Nie masuj spuchniętych, zaczerwienionych lub bolesnych stawów ani świeżych urazów.

Wnętrze dłoni – kciuki w ruchu

Partia ciała: dłonie · Czas: 4 min (2 min na dłoń) · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca

Podstawowa technika na zmęczone dłonie. Wiele osób czuje po niej ciepło i lekkość całej ręki.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź wygodnie, oprzyj łokcie o stół lub kolana.
- Jeśli chcesz, nałóż odrobinę kremu do rąk.

KROK PO KROKU

1. Lewą dłoń oprzyj wewnętrzną stroną do góry na prawej dłoni.

2. Kciukiem prawej ręki wykonuj duże, powolne kółka na całej powierzchni wnętrza lewej dłoni. 1 kółko na około 2 sekundy, 10 kólek.
3. Przesuwaj kciuk od nadgarstka do nasady każdego palca po linii prostej, jak „drogę”. 5 linii, po jednej do każdego palca.
4. Znajdź mięsień kłębu kciuka (mięsisty wznórek pod kciukiem). Uciskaj go kciukiem drugiej ręki, 5 uciśnień po 3 sekundy.
5. Powtórz w mięsistej części po przeciwnej stronie (od strony małego palca).
6. Zakończ głaskaniem całej dłoni od palców do nadgarstka – 5 ruchów.
7. Zmień rękę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie uciskaj mocno stawów i ścięgien.
- Kciuk szybko się męczy – po kilku minutach zmień na kostki palców.
- Przy bólu stawów (np. choroby reumatyczne) – tylko głaskanie.

Łagodniej: samo głaskanie z kremem. Najczęstszy błąd: ślizganie kciuka po skórze zamiast poruszania skórą z mięśniami pod spodem.

Palce – delikatne wyciąganie i obroty

Partia ciała: palce · Czas: 3 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca

Dobre po pisaniu na klawiaturze i telefonie. Pomaga rozprostować palce i rozluźnić drobne stawy.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Siedź wygodnie, ręce oparte o stół.
- Zdejmij pierścionki i zegarek.

KROK PO KROKU

1. Chwyć kciukiem i palcem wskazującym prawej ręki lewy kciuk, tuż u nasady.
2. Przesuwaj uchwyt od nasady do czubka, delikatnie rozciągając i przesuwając skórę. 3 razy.
3. Na końcu lekko pociągnij palec wzdłuż, przez 2 sekundy, bez szarpnięcia.
4. Wykonaj kółko palcem w obie strony, 3 razy w każdą stronę, powoli.
5. Powtórz z kolejnymi czterema palcami lewej ręki.
6. Rozłóż palce szeroko, potem zwiń w pięść. 5 razy, coraz wolniej.
7. Zmień rękę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie ciągnij ani nie wyginaj palców na siłę.

- Przy bolesnych, obrzękniętych stawach pomiń rozciąganie, wykonaj tylko głaskanie.
- Ruch ma być delikatny – 2/5.

Wariant: ciepła woda w misce – 2 minuty moczenia dłoni przed masażem. Najczęstszy błąd: zbyt mocne pociąganie, które drażni stawy.

Nadgarstek – kółka i głaskanie

Partia ciała: nadgarstki · Czas: 3 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca

Nadgarstki płacą rachunek za godziny przy komputerze. Ta technika jest łagodna i przynosi ulgę po pracy.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź przy stole, przedramię lewej ręki oprzyj na blacie, dłonią do góry.

KROK PO KROKU

1. Obejmij prawą ręką nadgarstek lewej, kciuk od wewnątrz, palce od zewnątrz. Poczuj ciepło przez 3 oddechy.
2. Kciukiem wykonuj małe kółka na wewnętrznej stronie nadgarstka. 10 kółek, bardzo delikatnie – tu biegnie wiele nerwów i ścięgien.
3. Odwróć rękę dłonią do dołu. Kciukiem głaskaj od grzbietu dłoni do nadgarstka – 8 ruchów.

4. Opuszkami palców wykonaj małe kółka wokół kostki nadgarstka. 8 razy.
5. Delikatnie zataczaj całą dłońią kółka w nadgarstku, 5 w jedną stronę i 5 w drugą.
6. Zmień rękę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie uciskaj mocno wewnętrznej strony nadgarstka.
- Przy mrowieniu palców lub nocnym drętwieniu zamiast masażu zasięgnij porady lekarza.

Łagodniej: same głaskanie. Najczęstszy błąd: mocny nacisk na wewnętrzną stronę, co może nasilać drętwienie.

Przedramię – głaskanie i ugniatanie

Partia ciała: przedramiona · Czas: 4 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca

Mięśnie przedramienia poruszają palce i nadgarstek, więc przy pracy z myszką i telefonem męczą się najbardziej.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Oprzyj lewe przedramię o stół lub kolano, dłońią do dołu.
- Możesz użyć odrobiny kremu lub oleju.

KROK PO KROKU

1. Prawą dłonią głaskaj od nadgarstka do łokcia po wierzchu przedramienia. Powoli, w kierunku serca, 8 ruchów.
2. Odwróć rękę dłonią do góry i głaskaj tak samo wewnętrzną stronę przedramienia – 8 ruchów.
3. Ugniatanie: chwyć mięśnie przedramienia i delikatnie ściskaj, przesuając uchwyt od nadgarstka do łokcia. 3 przejścia.
4. Kciukiem ucisk punktowy wzdłuż mięśnia, co 2–3 cm, po 3 sekundy. Dwa rzędy – po wierzchu i po spodzie.
5. Delikatnie potrząśnij całą ręką w powietrzu przez 10 sekund.
6. Zmień rękę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie masuj skóry z wysypką, zadrapaniami lub żyłakami.
- Kierunek zawsze od nadgarstka do łokcia – do serca.
- Nie uciskaj mocno wewnętrznej strony łokcia.

Wariant: turlanie chłodnej butelki po przedramieniu przez 2 minuty.

Najczęstszy błąd: ucisk punktowy zbyt mocny – wystarczy 3/5.

Piłka na stole – turlanie dłonią

Partia ciała: dłonie i przedramiona · Czas: 3 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca przy stole

Wersja z piłką tenisową – szczególnie wygodna przy biurku, bo nie wymaga rozbierania się ani kremu.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Połóż piłkę tenisową na stole. Usiądź tak, żeby łokieć był lekko zgięty.

KROK PO KROKU

1. Połóż prawą dłoń na piłce. Turlaj ją okrężnymi ruchami po całej powierzchni dłoni, 1 kółko na 2 sekundy. 10 kółek.
2. Przesuń piłkę pod kłęb kciuka i dociśnij lekko na 3 sekundy. 5 razy.
3. Turlaj piłkę po przedramieniu, od nadgarstka do połowy przedramienia i z powrotem. 8 ruchów.
4. Rozcieraj piłką grzbiet dłoni, delikatnie. 8 ruchów.
5. Zmień rękę.
6. Na koniec rozluźnij obie dłonie i potrząśnij nimi swobodnie 10 sekund.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie dociskaj mocno piłki do kości i stawów.
- Ruch ma być płynny, bez bólu.

Łagodniej: miękka piłka gumowa. Najczęstszy błąd: zbyt mocny ucisk na środek nadgarstka.

Rozciąganie nadgarstków i okolicy łokcia

Partia ciała: przedramiona, łokcie · Czas: 3 min · Nacisk: 1–2/5 · Pozycja: siedząca lub stojąca

Spokojne rozciąganie zamyka masaż dłoni i przedramion. Pomaga wydłużyć mięśnie, które cały dzień były w jednej pozycji.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź lub stań wygodnie. Plecy proste, barki rozluźnione.

KROK PO KROKU

1. Wyprostuj prawą rękę przed sobą, dłonią do dołu. Lewą ręką delikatnie odciągnij palce prawej w dół, aż poczujesz łagodne rozciąganie wierzchu przedramienia. Wytrzymaj 15 sekund.
2. Odwróć dłoń do góry. Delikatnie odciągnij palce prawej ręki w dół (w stronę podłogi), rozciągając spód przedramienia. 15 sekund.
3. Powtórz z lewą ręką.
4. Splecione dłonie wyprostuj przed sobą, dłońmi na zewnątrz, i delikatnie przeciągnij się do przodu. 10

sekund.

5. Zatocz nadgarstkami po 5 kółek w każdą stronę.

6. Zakończ potrząsaniem rękami przez 10 sekund.

NA CO UWAŻAĆ

- Rozciągaj tylko do uczucia łagodnego napięcia – nie bólu.
- Nie prostuj łokcia na siłę przy bólu stawu.
- Oddychaj spokojnie przez cały czas.

Wariant: wykonuj co godzinę pracy przy komputerze. Najczęstszy błąd: wstrzymywanie oddechu w rozciągnięciu.

Nogi

Po dniu na nogach albo po wielu godzinach siedzenia łydki bywają ciężkie, a uda zmęczone. Automasaż nóg jest przyjemny i łatwy, bo masz do nich pełny dostęp. Najważniejsza zasada: **zawsze prowadź ruch w kierunku serca** – od kostki w stronę kolana, od kolana w stronę biodra.

Uwaga: nie masuj nóg, jeśli masz żylaki, a także gdy podejrzewasz zakrzepicę – ból, obrzęk, ucieplenie lub zaczerwienienie jednej łydki to powód do pilnej konsultacji z lekarzem, nie do masażu. Omijaj żylaki, siniaki, rany i zmiany skórne. Nigdy nie uciskaj dołu podkolanowego (miękkie zagłębienie z tyłu kolana). Przy lekach przeciwzakrzepowych, cukrzycy lub chorobach naczyń skonsultuj się z lekarzem.

Łydki – głaskanie i ugniatanie w kierunku serca

Partia ciała: łydki · Czas: 5 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca

Najprzyjemniejszy masaż po dniu na nogach. Pomaga rozluźnić łydki i odczuć lekkość nóg.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź na krześle lub brzegu łóżka, prawą stopę oprzyj na stołku albo drugim krześle, kolano lekko ugięte.

- Podłóż pod stopę ręcznik. Odrobina oleju lub kremu na dłonie.

KROK PO KROKU

1. Obiema dłońmi obejmij łydkę tuż nad kostką. Poczuj ciepło przez 3 oddechy.
2. Głaskaj od kostki w górę, w stronę kolana, całymi dłońmi. Wolno, 1 ruch na 3 sekundy. 8 ruchów. Wracaj lżej, bez nacisku.
3. Ugniatanie: chwyć mięsień łydki obiema rękami (kciuki z przodu, palce z tyłu) i delikatnie ściskaj, przesuwając się w górę, do pół wysokości łydki. 3 przejścia.
4. Kciukami wykonaj małe kółka po obu stronach tylnej części łydki, od kostki do połowy łydki. 2 przejścia.
5. Powtórz głaskanie: 6 wolnych ruchów.
6. Zmień nogę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie sięgaj w górę do dołu podkolanowego – kończ pod kolanem.
- Nie masuj żyłaków, obrzęków ani bolesnych miejsc.
- Nacisk 3/5 to maksimum.

Łagodniej: samo głaskanie. Mocniej: ugniatanie wolniej, bez większego nacisku. Najczęstszy błąd: ruch w dół, od kolana do kostki – kierunek zawsze do serca.

Łydka na wałku z ręcznika

Partia ciała: łydki · Czas: 4 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca na podłodze

Technika, w której zamiast rąk pracuje ciężar nogi.

Idealna, gdy ręce są zmęczone.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Zwiń ręcznik w wałek o średnicy około 10 cm. Połóż go na podłodze lub macie.
- Usiądź na podłodze, ręce oparte z tyłu, jedną łydkę ułóż na wałku, drugą nogę zegnij.

KROK PO KROKU

1. Ułóż łydkę na wałku, tuż nad piętą. Oddychaj spokojnie 3 oddechy.
2. Unieś lekko biodra i przesuwaj nogę po wałku, tak by wałek przesunął się w górę łydki. Zatrzymaj się w połowie łydki. 6 ruchów.
3. Zostań w miejscu, w którym czujesz przyjemne napięcie, na 3 wydechy.
4. Delikatnie obróć nogę na boki, by wałek dotarł do bocznej i wewnętrznej strony łydki. 4 ruchy.
5. Zmień nogę.
6. Na koniec potrząśnij nogami swobodnie w powietrzu przez 10 sekund.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie turlaj wałka pod kolanem – kończ w połowie łydki.
- Nie stosuj przy żyłakach i bolesnych łydkach.
- Nacisk regulujesz, odciążając biodra rękami.

Lagodniej: mniejszy wałek (koc). Najczęstszy błąd: pozostawianie zbyt długo w jednym miejscu.

Uda – rozcieranie i ugniatanie

Partia ciała: uda · Czas: 5 min · Nacisk: 3/5 (max 4) · Pozycja: siedząca

Duże mięśnie ud lubią zdecydowany dotyk. Dobra technika po spacerze, na rozgrzanie i po siedzącym dniu.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź na krześle z oparciem, stopy płasko na podłodze.
- Odrobina oleju do poślizgu. Dłonie ciepłe.

KROK PO KROKU

1. Połóż obie dłonie na udzie, nad kolanem, i głaskaj do góry, w stronę biodra. 8 ruchów, 1 ruch na 3 sekundy.
2. Nasadą dłoni rozcieraj przednią stronę uda, w kółka, od kolana do biodra. 2 przejścia.
3. Ugniatanie: chwyć mięsień uda całą dłonią i delikatnie ściskaj. Przesuwaj uchwyt od kolana do biodra. 3 przejścia.

4. Luźną pięścią wykonuj powolne kółka wzdłuż zewnętrznej strony uda, od kolana do biodra. 2 przejścia.
5. Delikatne oklepywanie dłonią w „miseczkę” po całym udzie przez 20 sekund.
6. Zakończ głaskaniem w stronę biodra. 5 ruchów. Zmień nogę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie masuj pachwin ani wewnętrznej strony uda blisko pachwiny.
- Omijaj kolano i żyłaki.
- Przy siniakach lub bolesnych miejscach zmniejsz nacisk lub pomiń.

Łagodniej: samo głaskanie. Mocniej: dłuższe ugniatanie, nie powyżej 4/5. Najczęstszy błąd: ruch od biodra do kolana – kierunek zawsze do serca.

Kolana – delikatne kółka wokół rzepki

Partia ciała: kolana · Czas: 3 min · Nacisk: 1–2/5 · Pozycja: siedząca

Kolana lubią ciepło i bardzo łagodny dotyk. Ta technika omija wrażliwy dół podkolanowy i skupia się na bokach i górze kolana.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź, kolano lekko zgięte, stopa oparta na podłodze.
- Ręce ciepłe, bez oleju – wystarczy sucha skóra.

KROK PO KROKU

1. Obejmij kolano obiema dłońmi i poczuj ciepło przez 3 oddechy.
2. Opuszkami palców wykonaj małe kółka wokół rzepki: zacznij od zewnętrznej strony, przejdź górą i wróć wewnętrzną. 8 okrążeń, bardzo wolno.
3. Głaskaj boki kolana od dołu do góry – 6 ruchów.
4. Prosto nad kolanem (ścięgno nad rzepką) wykonaj opuszkami 6 kółek.
5. Delikatnie wyprostuj i zegnij nogę kilka razy – 6 powolnych ruchów, bez obciążenia.
6. Zmień nogę.

NA CO UWAŻAĆ

- **Omijaj całkowicie dół podkolanowy** z tyłu kolana.
- Nie masuj spuchniętego, gorącego lub bolesnego kolana.
- Nie uciskaj rzepki.

Wariant: ciepła, owinięta butelka przyłożona do kolana przez 5 minut. Najczęstszy błąd: nacisk na tył kolana.

Lekkość nóg – leżenie z uniesionymi stopami i głaskanie

Partia ciała: całe nogi · Czas: 6 min · Nacisk: 1–2/5 · Pozycja: leżąca na plecach

Zakończenie dnia na nogach: unieś nogi, daj im odpocząć i wykonaj bardzo łagodne głaskanie w kierunku serca.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Połóż się na plecach, nogi oprzyj o ścianę lub połóż na krześle, tak by pod biodrami było miękko.
- Ręce wzdłuż ciała.

KROK PO KROKU

1. Oddychaj spokojnie przez 2 minuty, nogi oparte o ścianę, kolana lekko ugięte.
2. Opuść prawą nogę, zegnij kolano i stopę oprzyj na podłodze. Głaskaj dłońmi od stopy do kolana, a potem do biodra. 6 ruchów.
3. Powtórz z lewą nogą.
4. Z powrotem unieś nogi i poruszaj stopami: zgięcie i wyprost, 10 razy.
5. Zatocz stopami kółka w obie strony, po 5.
6. Opuść nogi, przeciągnij się i poleż jeszcze minutę.

NA CO UWAŻAĆ

- Jeśli czujesz mrowienie lub drętwienie nóg – opuść je na podłogę.
- Wstawaj powoli, najpierw usiądź.
- Przy chorobach serca lub naczyń skonsultuj to ćwiczenie z lekarzem.

Wariant: chłodna butelka z wodą przyłożona na chwilę do łydek.

Najczęstszy błąd: zbyt szybkie wstawanie.

Stopy

Stopy dźwigają cały dzień twój ciężar. Kilka minut uwagi poświęconych im wieczorem to jedna z najprzyjemniejszych form automasażu. Wystarczą kciuki, piłka tenisowa i miska z ciepłą wodą.

Uwaga – cukrzyca: jeśli masz cukrzycę, zwłaszcza z neuropatią lub osłabionym czuciem w stopach, nie stosuj ciepłej kąpieli, ciepłych okładów ani mocnego ucisku bez zgody lekarza. Możesz nie poczuć oparzenia, otarcia czy zranienia. Sprawdzaj stopy codziennie wzrokiem. Nie masuj stóp z ranami, grzybicą, pęcherzami, modzelami z zapaleniem, obrzękiem lub zakrzepicą. Oleju nie wcieraj między palce.

Podeszwa kciukami – „droga” od pięty do palców

Partia ciała: podeszwa stopy · Czas: 5 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca

Podstawowy masaż stóp. Prosty, a przynosi wyraźne uczucie ciepła i rozluźnienia.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź na krześle lub łóżku, prawą stopę ułóż na lewym kolanie albo na ręczniku na udzie.
- Odrobina kremu do stóp (nie między palce).

KROK PO KROKU

1. Obejmij stopę obiema dłońmi i poczuj jej ciepło przez 3 oddechy.
2. Głaskaj całą stopę od palców do pięty i z powrotem. 6 ruchów.
3. Oboma kciukami naprzemiennie głaskaj podeszwę od pięty do palców, wzdłuż trzech „dróg”: wewnętrznej, środkowej i zewnętrznej. Po 2 przejścia każda.
4. Kciukiem wykonaj małe kółka na piętce, a potem na śródstopiu. 10 kółek w każdym miejscu.
5. Luźną pięścią przesuwaj po podeszwie od pięty do palców, w ruchu rozcierającym. 6 ruchów.
6. Zakończ obejmującym uściskiem stopy – 3 oddechy. Zmień stopę.

NA CO UWAGAĆ

- Nie masuj stopy łaskoczącym muśnięciem – lepszy jest pewny, spokojny dotyk.
- Przy bólu pięty rano (ostroga) zacznij od najdelikatniejszego nacisku.
- Po masażu z olejem wytrzyj stopy, zanim staniesz na podłodze.

Łagodniej: głaskanie całą dłonią. Mocniej: kostki palców zamiast kciuków (nie przekraczaj 3–4/5). Najczęstszy błąd: ślizganie się po skórze zamiast przesuwania skóry razem z mięśniami.

Piłka pod stopą

Partia ciała: podeszwa stopy · Czas: 4 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca (lub stojąca przy ścianie)

Najprostszy sposób na zmęczone stopy – dosłownie wystarczy piłka i krzesło.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź na krześle, bose stopy na podłodze (najlepiej na macie, żeby piłka się nie ślizgała).
- Piłkę tenisową umieść pod prawą stopą.

KROK PO KROKU

1. Przyłóż do piłki środek stopy i delikatnie obciąż, na tyle, by czuć przyjemny nacisk.
2. Toczysz piłkę od pięty do palców i z powrotem. 1 ruch na około 3 sekundy. 10 przejść.
3. Toczysz piłkę wzdłuż zewnętrznej, a potem wewnętrznej krawędzi stopy. Po 5 ruchów.
4. Zatrzymaj piłkę pod miejscem wrażliwym, ale przyjemnym, i dociśnij przez 3 wydechy.

5. Kołysz stopą na piłce w małe kółka – 10 w jedną i 10 w drugą stronę.

6. Zmień stopę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie stawaj całym ciężarem na piłce.
- Nie toczysz piłki po kostkach i pod kostką wewnętrzną.
- Cukrzyca: tylko za zgodą lekarza i z bardzo małym naciskiem.

Wariant: chłodna butelka zamiast piłki, na ukojenie po upalnym dniu. Najczęstszy błąd: nacisk za duży – stopa napina się zamiast się rozluźniać.

Palce stóp – rozciąganie i obroty

Partia ciała: palce stóp · Czas: 3 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca

Palce stóp rzadko mają okazję się rozprostować. Ta technika poprawia ich ruchomość i uczucie lekkości.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź i oprzyj stopę na kolanie przeciwnej nogi.

KROK PO KROKU

1. Chwyć duży palec prawej stopy między kciuk i palec wskazujący.

2. Delikatnie pociągnij go wzdłuż przez 2 sekundy, bez szarpnięcia.
3. Wykonaj powolne kółko palcem – 3 w jedną i 3 w drugą stronę.
4. Powtórz z pozostałymi palcami.
5. Przesuń palce wskazujący i środkowy między palce stopy i delikatnie rozsuń je na boki. Przytrzymaj 5 sekund. Powtórz w każdej przestrzeni.
6. Zegnij wszystkie palce w dół jak pazury, potem wyprostuj i rozłóż szeroko. 6 razy.
7. Zmień stopę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie przeciągaj palców na siłę.
- Przy grzybicy między palcami lub rankach pominiń ten masaż.
- Przy skurczach stopy zakończ ruch i po prostu pogłaszcz stopę.

Łagodniej: same obroty bez rozsuwania. Najczęstszy błąd: wyginanie palców za bardzo w tył.

Ciepła kąpiel stóp z krótkim masażem

Partia ciała: stopy i kostki · Czas: 10 min · Nacisk: 2/5 · Pozycja: siedząca

Wieczorny rytuał, który łączy ciepłą wodę i delikatny masaż. Dobry po dniu na nogach i przed snem.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Wlej do miski ciepłą wodę (około 36–38 °C, taką, jaką lubisz w kąpieli) tak, by przykryła kostki.
- Przygotuj ręcznik i krem. Możesz dodać szczyptę soli morskiej.

KROK PO KROKU

1. Zanurz stopy i posiedź spokojnie przez 5 minut, oddychając powoli.
2. Wyjmij prawą stopę, połóż ją na ręczniku na kolanie i osusz.
3. Nałóż krem i wykonaj głaskanie podeszwy od pięty do palców – 8 ruchów.
4. Kciukiem rozetrzyj miejsca pod palcami – 10 kółek.
5. Pogłaszcz kostki i górę stopy w stronę łydki. 6 ruchów.
6. Powtórz z lewą stopą. Włóż ciepłe skarpetki, jeśli chcesz.

NA CO UWAŻAĆ

- Sprawdź temperaturę wody łokciem – ma być przyjemnie ciepła, nie gorąca.
- Cukrzyca i zaburzenia czucia: bez kąpieli bez zgody lekarza.

- Dokładnie osusz przestrzeń między palcami.
- Nie stosuj przy żylakach, owrzodzeniach, ranach.

Wariant letni: letnia woda z kilkoma kostkami lodu przez 2 minuty.

Najczęstszy błąd: zbyt gorąca woda.

Kostki i pięta – kółka i ugniatanie

Partia ciała: kostki, pięty, ścięgno Achillesa · Czas: 3 min · Nacisk: 2/5 ·

Pozycja: siedząca

Okolice kostek często obrzmiewają po długim siedzeniu lub staniu. Łagodny masaż poprawia komfort i lekkość.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź, stopę oprzyj na przeciwnym kolanie.

KROK PO KROKU

1. Obejmij piętę dłonią i poczuj jej ciepło przez 2 oddechy.
2. Opuszkami kciuków wykonaj małe kółka wokół kostki zewnętrznej, a potem wewnętrznej. 8 kółek wokół każdej.
3. Palcami chwyć ścięgno Achillesa (z tyłu, nad piętą) i delikatnie ściskaj od pięty w górę, na 5 cm. 4 razy.
4. Głaskaj od stopy wzdłuż kostki do łydki. 6 ruchów.
5. Zatocz stopą 5 kółek w każdą stronę.
6. Zmień stopę.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie uciskaj ścięgna Achillesa mocno.
- Przy obrzęku jednej nogi, bólu lub zaczerwienieniu – nie masuj, skontaktuj się z lekarzem.
- Nie masuj skręconej, świeżo zranionej kostki.

Łagodniej: samo głaskanie. Najczęstszy błąd: zbyt mocny nacisk na kostki.

Gotowe rytuały automasażu

Rytuał to krótki, ułożony z góry przebieg: wiesz, co robić minuta po minucie, i nie musisz się zastanawiać. Ustaw minutnik w telefonie (najlepiej z łagodnym dźwiękiem), włącz spokojną muzykę albo ciszę i zacznij. Każdy rytuał korzysta z technik opisanych w rozdziałach 4–9, a czasy poszczególnych kroków sumują się dokładnie do podanej długości.

Uwaga: przed każdym rytuałem sprawdź zasady z rozdziału 2. Omijaj przód szyi, kręgosłup, dół podkolanowy, żylaki i bolesne miejsca. Przy sygnałach „stop” przerwij. Nacisk trzymaj w granicach 2–3/5.

Poranne przebudzenie

Partia ciała: dłonie, głowa, kark, barki · Czas: 5 min · Nacisk: 1–2/5 · Pozycja: siedząca na brzegu łóżka

Pięć minut, które delikatnie budzą ciało. Bez pośpiechu, jeszcze przed pierwszą kawą.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź na brzegu łóżka, stopy na podłodze, plecy proste.
- Ustaw minutnik na 5 minut.

KROK PO KROKU

1. **0:00–0:30** – zrób 3 głębokie oddechy: wdech nosem na 4 sekundy, wydech na 6. Rozciągnij się w górę.
2. **0:30–1:30** – rozcieraj dłonie o siebie do ciepła, potem wykonaj kciukami kółka na wnętrzu każdej dłoni (po 30 sekund na dłoń).
3. **1:30–2:30** – opuszkami palców wykonaj kółka na skórze głowy, od czoła do karku, 1 kółko na 2 sekundy.
4. **2:30–3:30** – obiema dłońmi głaskaj i delikatnie ugniataj tył karku, od czaszki w dół do barków.
5. **3:30–4:30** – oklep delikatnie barki i ramiona dłonią w „miseczkę” (po 30 sekund na stronę), potem zatocz barkami kółka do tyłu.
6. **4:30–5:00** – wyprostuj się, wciągnij powietrze i przeciągnij ręce w górę. Wstawaj powoli.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie wstawaj gwałtownie, zwłaszcza gdy masz niskie ciśnienie.
- Nie naciskaj mocno – poranek to łagodna rozgrzewka.

Wariant zimowy: ciepły ręcznik z kaloryfera na kark na czas kroku 1.
Najczęstszy błąd: pomijanie oddechów – to od nich zależy cały rytuał.

Przerwa przy biurku

Partia ciała: kark, barki, dłonie, nadgarstki · Czas: 5 min · Nacisk: 2/5 ·

Pozycja: siedząca przy biurku

Pięć minut na krześle, bez rozbierania się i bez przyborów. Dla osób, które większość dnia spędzają przy komputerze.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Odsuń krzesło od biurka, stopy płasko na podłodze.
- Telefon odłóż na bok, ustaw minutnik na 5 minut.

KROK PO KROKU

1. **0:00–0:30** – 3 spokojne oddechy, barki opuszczone, wzrok oderwany od ekranu.
2. **0:30–1:30** – obiema dłońmi głaskaj i ugniataj kark, od czaszki w stronę barków.
3. **1:30–2:30** – prawą dłonią ugniataj lewy bark przez ramię (30 sekund), potem zmień stronę.
4. **2:30–3:30** – kciukiem wykonaj kółka na wnętrzu dłoni (30 sekund na dłoń).
5. **3:30–4:30** – głaskaj przedramię od nadgarstka do łokcia (30 sekund na rękę), potem zatocz nadgarstkami kółka.
6. **4:30–5:00** – rozciągnij ręce nad głową, spójrz w dal przez okno i weź 2 głębokie oddechy.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie pochylaj głowy gwałtownie w przód i w tył.
- Przy mrowieniu palców zrezygnuj z nacisku na nadgarstkach.

Wariant: powtarzaj raz na 2–3 godziny pracy. Najczęstszy błąd: zbyt rzadkie przerwy – pięć minut co jakiś czas wystarcza lepiej niż godzina raz w tygodniu.

Ulgą dla zmęczonych dłoni

Partia ciała: dłonie, nadgarstki, przedramiona · Czas: 7 min · Nacisk: 2–3/5 ·
Pozycja: siedząca przy stole

Po dniu z klawiaturą, telefonem, szyciem czy gotowaniem. Siedem minut tylko dla twoich rąk.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź przy stole, ręce oparte na blacie.
- Przygotuj krem do rąk i ręcznik. Zdejmij pierścionki i zegarek.

KROK PO KROKU

1. **0:00–0:30** – nałóż krem na dłonie, rozgrzej je i zrób 3 spokojne oddechy.
2. **0:30–2:00** – kciukiem wykonuj duże kółka na wnętrzu dłoni i uciskaj kłęb kciuka (po 45 sekund na dłoń).

3. **2:00–3:00** – delikatnie wyciągaj i obracaj każdy palec, od kciuka do małego (po 30 sekund na dłoń).
4. **3:00–4:00** – małe kółka kciukiem na nadgarstku i wokół kostki nadgarstka (po 30 sekund na rękę).
5. **4:00–6:00** – głaskaj i ugniataj przedramię od nadgarstka do łokcia, po wierzchu i po spodzie (po 1 minucie na rękę).
6. **6:00–7:00** – rozciągnij nadgarstki (po 15 sekund w każdą stronę, na każdej ręce) i potrząśnij dłońmi.

NA CO UWAŻAĆ

- Nie uciskaj mocno wewnętrznej strony nadgarstka.
- Przy bólu stawów lub obrzęku – tylko delikatne głaskanie.

Wariant: miska ciepłej wody na 2 minuty przed rytuałem (nie przy zaburzeniach czucia). Najczęstszy błąd: praca samym kciukiem – zmieniaj kciuk na kostki palców, gdy się męczy.

Po dniu na nogach

Partia ciała: łydki, uda, stopy · Czas: 10 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca

Dziesięć minut dla nóg, które cały dzień niosły ciebie i torby z zakupami. Doskonały po pracy na stojąco lub długim spacerze.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Usiądź na krześle lub brzegu łóżka. Nogi oprzyj na stołku albo podłóż pod nie ręcznik.
- Przygotuj olejek lub krem oraz piłkę tenisową. Ustaw minutnik na 10 minut.

KROK PO KROKU

1. **0:00–1:00** – oddychaj spokojnie, ruszaj stopami: zgięcie i wyprost, kółka.
2. **1:00–3:00** – prawa łydka: głaskaj od kostki do kolana (1 minuta), potem delikatnie ugniataj (1 minuta).
3. **3:00–5:00** – lewa łydka: tak samo, 1 minuta głaskania i 1 minuta ugniatań.
4. **5:00–7:00** – uda: po 1 minucie na nogę, głaskanie i ugniatacie od kolana do biodra.
5. **7:00–8:30** – piłka pod stopą: 45 sekund na stopę, toczenie od pięty do palców.
6. **8:30–9:30** – głaskanie stóp kciukami i dłońmi, 30 sekund na stopę.
7. **9:30–10:00** – obejmij obie stopy dłońmi, oddychaj spokojnie, odłóż nogi do odpoczynku.

NA CO UWAŻAĆ

- Omijaj dół podkolanowy, żyłaki i pachwiny; kierunek zawsze do serca.

- Ból, obrzęk jednej łydki lub zaczerwienienie – przerwij i skontaktuj się z lekarzem.
- Po użyciu oleju wytrzyj stopy, zanim wstaniesz.

Wariant: po rytuale poleż 5 minut z nogami uniesionymi na poduszce. Najczęstszy błąd: ruch w dół nogi zamiast w górę.

Wieczorne wyciszenie przed snem

Partia ciała: kark, głowa, twarz, barki, dłonie, stopy · Czas: 15 min · Nacisk: 1–2/5 · Pozycja: siedząca, potem leżąca

Spokojny, powolny rytuał na koniec dnia. Bez pośpiechu, z przyciemnionym światłem, na zakończenie dnia przed snem.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Przyciemnij światło, wycisz telefon. W pokoju ma być ciepło (22–24 °C).
- Siadasz na łóżku lub kanapie z poduszką pod plecami. Ustaw łagodny budzik na 15 minut.

KROK PO KROKU

1. **0:00–1:00** – 6 wolnych oddechów: wdech na 4 sekundy, wydech na 6.
2. **1:00–3:00** – kark: głaskanie i ugniatanie tylnej części karku, od czaszki do barków.

3. **3:00–5:00** – skóra głowy: powolne kółka opuszkami od czoła do karku i za uszami.
4. **5:00–6:00** – skronie i czoło: bardzo wolne kółka, nacisk 1/5.
5. **6:00–7:00** – szczęka: kółka przed uszami, delikatne otwieranie ust.
6. **7:00–9:00** – barki: ugniatanie dłonią przez ramię (po 1 minucie na stronę).
7. **9:00–11:00** – dłonie: kciukiem kółka i głaskanie (po 1 minucie na dłoń).
8. **11:00–13:00** – stopy: głaskanie i kciukiem kółka na podeszwie (po 1 minucie na stopę).
9. **13:00–14:00** – połóż się, wałek lub poduszka pod kolana, dłonie na brzuchu, głęboki oddech.
10. **14:00–15:00** – leż spokojnie, bez ruchu, z uwagą na oddechu. Gdy zadzwoni budzik, wygaś światło.

NA CO UWAŻAĆ

- Ciepła butelka, jeśli jej używasz, zawsze owinięta i bez zasypiania z nią.
- Nie masuj przodu szyi; przy zawrotach głowy przerwij.
- Nie używaj olejków eterycznych na twarz.

Wariant: wykonuj ten rytuał o stałej porze – organizm szybko uczy się, że to sygnał do snu. Najczęstszy błąd: ekran w ręku w trakcie

Weekendowy rytuał od stóp do głów

Partia ciała: całe ciało · Czas: 20 min · Nacisk: 2–3/5 · Pozycja: siedząca i leżąca

Dłuższy rytuał na spokojne sobotnie popołudnie lub niedzielny wieczór. Prowadzi od stóp w górę, aż po głowę.

PRZYGOTOWANIE I UŁOŻENIE

- Rozłóż matę lub koc, przygotuj piłkę tenisową, ręcznik, olejek i szklankę wody.
- Pokój ciepły (22–24 °C), telefon wyciszony. Ustaw minutnik na 20 minut.

KROK PO KROKU

1. **0:00–1:00** – leżąc lub siedząc, zrób 6 wolnych oddechów.
2. **1:00–4:00** – stopy: kciukami po podeszwie i piłką (po 1,5 minuty na stopę).
3. **4:00–7:00** – łydki i uda: głaskanie i ugniatanie w kierunku serca (po 1,5 minuty na nogę).
4. **7:00–10:00** – plecy: piłka przy ścianie obok kręgosłupa (po 1,5 minuty na stronę).

5. **10:00–12:00** – dłonie i przedramiona (po 1 minucie na rękę).
6. **12:00–14:00** – barki: ugniatanie dłonią i ręcznik (po 1 minucie na stronę).
7. **14:00–17:00** – kark: głaskanie, kółka, podstawa czaszki (3 minuty).
8. **17:00–19:00** – skóra głowy, skronie i czoło (po 1 minucie).
9. **19:00–20:00** – leż spokojnie, dłonie na brzuchu, oddychaj. Napij się wody.

NA CO UWAŻAĆ

- Piłka tylko obok kręgosłupa; nie na kręgosłupie i nie pod żebrami.
- Żyłaki, siniaki, rany – omijaj. Dół podkolanowy i przód szyi zawsze omijaj.
- Po rytuale wstawaj powoli.

Wariant: podziel rytuał na dwie części (stopy–plecy i dłonie–głowa) w różnych porach dnia. Najczęstszy błąd: zbyt mocny nacisk na początku – rozgrzewaj ciało powoli.

Plan na 14 dni i dziennik

Jeden automasaż daje chwilę przyjemności. Regularny – pozwala lepiej poznać własne ciało i zauważyć, co naprawdę ci służy. Poniższy plan na 14 dni jest łagodny: większość dni to 5–10 minut, a dłuższe rytuały pojawiają się w weekendy. Nie musisz go trzymać idealnie. Jeśli opuścisz dzień, wróć następnego i zacznij od miejsca, w którym jesteś.

Plan: dzień → rytuał → czas

Rytuały znajdziesz w rozdziale 10. Pojedyncze techniki – w rozdziałach 4–9.

Dzień	Rytuał	Czas
1	Wieczorne wyciszenie przed snem (zapoznawczo, bez pośpiechu)	15 min
2	Poranne przebudzenie	5 min
3	Przerwa przy biurku (raz lub dwa razy w ciągu dnia)	5 min
4	Po dniu na nogach	10 min
5	Poranne przebudzenie	5 min
6	Ulga dla zmęczonych dłoni	7 min
7	Weekendowy rytuał od stóp do głów	20 min
8	Dzień odpoczynku – tylko 3 spokojne oddechy i ciepłe dłonie na karku	2 min

Dzień	Rytuał	Czas
9	Przerwa przy biurku	5 min
10	Wieczorne wyciszenie przed snem	15 min
11	Po dniu na nogach	10 min
12	Ulga dla zmęczonych dłoni	7 min
13	Poranne przebudzenie + wieczorem kąpiel stóp (rozdział 9)	5 + 10 min
14	Weekendowy rytuał od stóp do głów	20 min

Wskazówka: jeśli nie lubisz planów z góry, wybierz jeden rytuał i powtarzaj go przez 14 dni. Jedna prosta rzecz, wykonywana regularnie, często daje więcej niż wiele różnych, robionych od święta.

Dziennik samopoczucia

Przed i po każdym rytuale zapisz krótką ocenę. Użyj skali 1–5, gdzie 1 oznacza „bardzo duże napięcie”, a 5 – „pełne rozluźnienie”. Wystarczy kilka słów: co czujesz, gdzie, jak minęła noc. Dziennik możesz przepisać do zeszytu albo wydrukować.

Dzień	Rytuał	Przed (1–5)	Po (1–5)	Gdzie czuję napięcie	Uwagi (nacisk, sen, nastrój)
1					
2					

Dzień	Rytuał	Przed (1–5)	Po (1–5)	Gdzie czuję napięcie	Uwagi (nacisk, sen, nastrój)
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					

Podsumowanie po 14 dniach

Po dwóch tygodniach odpowiedz sobie na kilka pytań:

- Który rytuał lubisz najbardziej i o jakiej porze dnia?
- Która partia ciała najczęściej prosiła o uwagę – kark, barki, dłonie, nogi czy stopy?
- Czy widać różnicę w tym, jak zasypiasz i jak czujesz się po pracy?

- Jaki nacisk jest dla mnie najprzyjemniejszy?
- Czy któraś technika wymaga mojego dostosowania (inna pozycja, delikatniejszy nacisk)?

Jeśli przez dłuższy czas tego samego miejsca nic nie rozluźnia, a ból się utrzymuje lub nasila, nie zmuszaj się do kolejnych sesji – zgłoś się do lekarza lub fizjoterapeuty.

Jak utrzymać nawyk

1. **Przypnij rytuał do czegoś, co już robisz.** Poranne przebudzenie – tuż po obudzeniu. Przerwa przy biurku – po każdym wysłanym ważnym mailu. Wieczorne wyciszenie – po umyciu zębów.
2. **Zacznij od pięciu minut.** Krótki rytuał łatwiej powtórzyć. Dłuższe zostaw na weekend.
3. **Przygotuj miejsce.** Trzymaj piłkę, ręcznik i krem w jednym koszyku, widocznym i pod ręką.
4. **Ustaw przypomnienie.** Cichy alarm w telefonie lub kartka na lustrze.
5. **Nie karz się za przerwy.** Opuszczony dzień nie przekreśla planu. Wróć do niego następnego dnia.
6. **Zauważaj przyjemność.** Nawyk trzyma się dłużej, gdy kojarzy się z odpoczynkiem, a nie z obowiązkiem.

7. Dbaj o siebie bez presji. To nie jest wyzwanie ani wyścig.
To kilka minut dla ciebie.

Na zakończenie

Dziękuję za czas spędzony z tą książką. Mam nadzieję, że automasaż stanie się twoim małym, codziennym ukojeniem – czymś, co zawsze możesz zrobić dla siebie samodzielnie, bez niczyjej pomocy. Gdy przyjdzie ochota na masaż z bliską osobą, zajrzyj do Tomu 3, poświęconego masażowi we dwoje.

Aleksandra Lis